

sådan, i 5 år och är 21 år gammal, eller är 24 år gammal (då afscende icke göres på gesälltidens längd), får blifva mästare. Mästareprovets afläggande efterskänkes ingen, mer än gesäll, som i 3 år, i mästares ställe, förestått verkstad och dessutom arbetat 5 år såsom gesäll. För mästerskap å guldsmeds-handtverket fordras i öfrigt den i Commerce-Collegii Kungörelse d. 14 Dec. 1762 föreskrifna examen. Äger gesäll ej skicklighet till mästareprovets afläggande, återförvisas han att arbeta ännu viss tid såsom gesäll. Är gesäll en eller två gånger straffad för försumlighet i sitt arbete eller för fylleri på arbetsdag, måste han ovilkorligen arbeta såsom gesäll i tre år. Beträdes han tredje eller fjärde gång med samma förseelse, arbete han ytterligare ett halft år; och ett helt, om han än vidare förgått sig. — Hvar och en (Svensk eller utländing), som, utan att hafva lärt å mästares verkstad eller arbetat som gesäll, förvärfvat skicklighet i ett handtverk, må blifva mästare, då han är 27 år gammal och aflagt prof på skicklighet samt upfyllt de i Art. 1. föreskrifna vilkor.

Magistraten, hos hvilken burskapsansökningen sker, hörer vederbörande idkare, förordnar om beskaffenheten af mästareprovet (hvarvid svårare och kostsammare prof ej få föreläggas, än som oundgängligen behöfves till skicklighetens utrönande) och pröfvar det, då det är färdigt. Magistraten håller sträng hand däröfver, att den sökande ej besväras med någon utgift (utom lösen för mästarebrevet, som, Chartan oberäknad, skall vara i R:d). — Handtverkare, som straffas för vanfräjdande brott eller undergår nesligt kroppsstraff, förverkar burskapet; får dock med egna händer idka handtverket.

Handtverkare, hvars tillverkningar, för att blifva färdiga, fordra andra handtver-

kares biträde, äger att, efter anmälan där-om hos Magistraten, under egen tillsyn låta göra, hvad som fordras för arbetets fullbordan, och därtill betjäna sig af gesäller, som lärt det nödiga handtverket. Af dem får han dock, vid vite, icke betjena sig, för att förfärdiga annat, än hvad som fordras till fullbordande af hans egna arbeten.

— Handtverk, som fordra större utrymme, vattentillgång, kol o. s. v., få anläggas på landet, så framt handteringens natur och läget ej kunna föranleda lurendrageri. Handtverkare på landet måste dock äga burskap i nästa stad; och den förvärfvas såsom förut sagdt är. Commerce-Collegium pröfvar ansökningen om handtverkets drifvande på landet. (Detta allt lämpas ej på sockenhandtverkare och gärningsmän, hvarom särskild författning föreslås).

Enkor och i allmänhet qvinspersoner af 50 års ålder äga idka handtverk, sedan de hos Magistraten företett godkändt prof på skicklighet. Dylika näringsidkerskor få antaga arbetare af sitt eget kön, om hvilkas ansvarighet, tjänst och uppsägning stadgandet i Art. 5 gäller (nemligen att tjenstehjonsstadgan på dem tillämpas). Med enkorer efter handtverkare förhållas såsom förr, undantagande att de kunna, efter aflagdt prof af egen skicklighet, på eget ansvar och utan verkgesäll fortsätta mannens näring.

Inrikes tillverkningar ärd. Iofliga handelsvaror, i handtverkarens och köpmannens hand. Handtverkaren får, i alla städer, så väl vid som utom marknader, i öppna bodar eller vid hamnar och på torg, samt vid marknader på landet, i parti och minut föryttra sina tillverkningar, dock ej genom kringvandrande personer. Handlande få upköpa och till salu hålla dylika varor, utan afscende på tillverkningsorten. Handtverkare, som, efter vunnet burskap i stad, drifver sin näring på landet, får där, utan

hinder af förbudet mot landthandel, försälja sina tillverkningar. Handverkare få arbeta, hvar helst de anlitas.

För tillstånd till bryggeri-, slagteri- och bageri-näringarna fordras hvarken läro- och gesäll-år eller mästareprof.

I alla mål angående efterlefnaden af denna stadga blifver Commerce-Collegium andra instance (så att Magistraten i Stockholm förbigås). Om detta bibehållande af särskildt forum för burskaps-mål torde längre fram några ord komma att inflyta.

Art. 5. Hvarje handverkare skall stämpla sina tillverkningar, så vida de kunna stämplas. Stämpeln upgifves hos vederbörande. Bortskänmer handverkare honom anförtrödt arbete, böter han 16: 52 b:co och ersätte skadan; böterne fördubblas hvar gång felet uprepas. Säljer han odugligt arbete, vare lag samma. Förskingrar han anförtrödd vara eller begår fals och flärd, straffas han efter allmän lag; får dock, i sednare fallet, försörja sig genom arbetande med egna händer. Vid 15: 16 vite är handverkare skyldig att förut upgifva priset på beställt arbete. Är pris ej bestämdt och handverkaren begär mer än skäligt, återbär han öfverskottet, och dubbelt så mycket erlægges i pligt. Vid tvister om för högt pris eller oduglig vara, äger handverkaren och köparen att tillkalla hvardera sina besigtningmän. Dem hörer Magistraten och kan äfven tillkalla andra ojäfvige personer, hvilkas yttrande inhemtas. Ljuger handverkare utöfver utsatt tid, böte, efter omständigheterna, från 5 tils 30 R:d och ersätte skadan; böterne fördubblas andra gången. Handverkare är ovilkorligen skyldig att arbeta för Kronans räkning, när så påfordras.

Art. 6. handlar om mästars och gesällers inbördes skyldigheter. Därbland vilja vi blott anföra, att om gesäller samman-

sätta sig till stegring i sina löner, böter hvardera 6: 52, men upviglaren 16: 52; att fri-måndagar, spatseringar och annat oskick är strängt förbudet; att mästare utöfvar husbonde-rätt öfver gesäller och ansvarar för deras lefnadssätt, hvilka bo hos honom; att gesäll, som försummar arbetsdag, skall arbeta sedan två dagar för en, utan lön, men om han för tredje eller flera gånger beträdes därmed, är han förfallen till tre månaders arbete vid allmän arbetsinrättning. Ingen är förbunden till förening med gesällskapet; gewohnheiter af skänkebud, välkomster och mästermåltider äro förbjudna.

Art. 7. handlar om rättegångs-ordningen för mål, som skola afdomas enligt denna förordning.

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Från Paris berättas af d. 31 Oct. att alla de nyaste bref från norden och Turkiet föreställa kriget såsom oundvikligt. Petersburgska kabinettets slutförklaring väntades. Hvad Österrikiska hovvet tänker, är ännu svårt att säga. Flera regimenter i Böhmen, Mähren och Ungern göras rörliga. Från Frankfurt talas om en Österr. kabinettets circulaire-not till samtliga staterna af Tyska förbundet, af innehåll: att, vid de påstående underhandlingarna det aldrig kommit i fråga att anse Grekernas resning för legitim eller bestrida Portens souverainetets-rättigheter; att de stora magtterne, om de blanda sig i Turkiska ärenderna, icke ämna bry sig om drömares fantastiska förslag; att alla magtterna anse såsom stämplingar af fienderna till Europas lugn, vissa enskildas straffbara försök att värfva för Grekerna men i själva verket att bereda deras ruin; att Furstarne icke vore mindre förvånade öfver vissa skribenters tygellöshet o. s. v.

Den redan anförda firman om alla Muselmäns beväpning läser, enligt Engelska underrättelser, vara verklig. Enligt dem skall den, på Österrikiska och Engelska Ministrarnes bemedling, vara återkallad och egentligen blott hafva varit ämnad att lulla i tygeln Janitscharerna, som vore missnöjda med det

nya militäriska systemet. Från Chios vet man dock (af d. 26 Sept.) att bemänte firman är kungjord. De Christna Ministrarne, som veta till hvilken fanatism en dylik befälning drifver Turkarne, hafva använt allt, för att få denna firman återkallad; men det lyckades Engelska och Österrikiska Sändebuden blott att utverka npskof i kungörandet, hvilket dock skedde d. 20. Därefter har den sistnämnde icke haft communication med Divan. I Constantinopel tillställdes dagligen oordningar af de Asiatiska trupparna; och desse slogos med Janitscharerna, dem de skola hålla i tygelen. Asiaterne utöste ovett, därför att de ej, efter löfte,ingo plundra de christna i Europeiska Turkiet. De syates beredda att gå hem, oaktadt alla bemödanden af Divan. För att ge folket ett stort begrepp om segrarna i Moldau och Walachiet, hade man sammanrafat en hop Greker från nejderna kring Constantinopel, klädt dem i Moldauisk och Walachisk dragt, släpat dem till staden och låtit mörda eller sälja dem.

I Moldau framfara Turkarne på det grymmaste och skola i vinter qvarstadna i Jassy. Visserligen hafva Hetairister åter inryckt i Moldau, och 6000 af dem stå mellan Dniester och Pruth, afvaktande tillfälle att hämnna sina bröders blod.

I Servien fruktas mycket för en resning. Man vet, att Servierne stå i förbindelse med Grekerna i Moldau och Walachiet, men i synnerhet med dem i Morea. Flera Turkar äro arresterade i Nisaa, Kornik o. fl. städer. Paschan af Widdin har sändt en hop Tatarer in i landet, för att utforska tänkesätten och fordra gisslan. Äfven i Bosnien skola hafva förefallit krigsrörelser.

I Epirus hafva Sulioterne slagit Paschan af Berat, som ville föra hjälp till belägrings-corpsen för Janina. De mohammedanska Albaneserne af Toxidiska stammen hafva rest sig mot Porten och, förenade med Greker i landet, gått mot Janina.

Underrättelserna om Turkiska flottan äro mindre gynnande. Dess förluster vid Semos Mykale och Scala-nuova äro gifna. Det enda hon utiättat efter sitt utlöpande från Zante, är undsättnings inkastande i Patra. Några vidare operationer hafva ej afhörts. Från Trieste berättas, att flottan är i dåligt tillstånd och utan dugliga matrosar. I Journal de Paris heter det att Kara Ali förenat sig med Ismail Gibraltar (om några Barbaresker visste man ej), och att ett sjöslag väntades. Däremot har en Grekisk flotta, 80 segel stark, visat sig vid Zante i slutet af Sept.

Handelshus i Venedig hafva fått bref, att Tripolitza gått öfver till Grekerna, genom kapitula-

tion, och att de där funnit mycket ammunition och penningar. Den 14000 man starka Grekiska belägrings-corpsen är således actif. Från Trieste säges, att Turkiska besättningen skulle, enligt kapitulationen, afföras till Asien. — De af Kara Ali på Moreas södra kust landsatta trupper hafva ej förmått hålla fältet. Mehemed Pascha har, med en tämligen stark corps, kommit från Livadien och velat tränga igenom Isthmen vid Corinthus, men har blifvit tillbakaslagen. Livaderne hafva under tiden samlat sig i ryggen på honom. Dem Ypsilanti kommenderade sjelf vid Isthmen. Kantakuzeno förer befälet i söder. Äfven Erkebiskop Germanos har vunnit fördelar och står i stort anseende.

Spanien. D. 7, 8 och 9 Oct. dogo i Barcelona hvardera dagen 480 personer. I Hospitalerna dogo omkring 150 dagligen, och sjukdomen syntes icke, såsom vanligt, minska af ragnet, som begynt, utan tvärtom ökas. Några af de Franska läkarna hade äfven insjuknat. Smittan syntes en blandning af negersjukan och gula fehren. Några dogo inom 5 minuter; till slut 25 eller 30 hvar timma. I Barcelonetta hade invånarnes antal sammansmältat till 90 eller 100, som voro utan hjälp; alla läkare hade aflidit. I Barcelona lägo gatorna fulla med lik, som, genast då de aflidit, kastades ut genom fönstren och ingen kunde förmås att lägga hand vid begrafning. I Tortosa lägo liken obegragna i husen, och man påtänkte att rasera staden.

Inrikes ministern (Felix) har till alla Xefes politicos afgifvit ett circulaire, angående oroligheter, som föranledas, icke af så kallade servila, utan af andra, som kanske äro verkytyg för en främmande politik. Xefes pol. utmanas att hafva våkande öga på dessa factionister. Arresteringarne, som nyss skett i Valencia och Murcia, synas hafva drabbat ultraliberala. Högljudt knorras också i sällskapet de los Jardines, som är qvarlevnorna a Fontana-klubben.

Tyskland. Man har nu detaljerade underrättelser om de högtidigheter som ägt rum i Wittenberg, vid invigningen af Mart. Luthers bildstod.

D. 31 Oct. kom Konungen af England till Cassel.

America. Iturbide stod (enligt sista underrättelserna) för Mexico, som dock försvarades af 4 å 5000 mans garnison.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 19 November.

Recension.

(Forts. fr. N:o 58.)

Sådant är detta förslag. Frågan är nu, huruvida det är afpassadt efter tidens kraf och sådant, att man bör önska dess fastställande.

Det, hvaruti förslaget egentligen skiljer sig från det gamla skråtvånget, är tillåtelsen för hvar och en att bliwa mästare vid en viss ålder och efter ådagalagd skicklighet, äfven om han icke genomgått läro- och gesäll-år; tillåtelsen för mästare att på sin verkstad betjäna sig af legohjon; rättigheten t. ex. för vagnmakare att sjelf få till de vagnar, han förfärdigar, låta göra sadelmakare-, målare- och smedarbetet m, m.; tillåtelsen för qvinspersoner att idka handverk; alla Svenska tillverkningars förklarande för tillåtna handelsvaror öfver hela riket; bryggeri-, slagteri- och bageri-näringarnes emancipation.

Detta allt, ehuru i sig sjelf ganska godt, är det imidlertid allt hvad billigheten och tiden kräfver? Äro därigenom alla skäl till klagomål öfver skråtvånget häfna? Tryggt svara vi nej. Embets- och läro-tids-inrättningarne äro väl nästan oskadliggjorda genom rättigheten att icke deltaga i skrået och att bliwa mästare utan läroår — så vida nemligen denna sista rättighet vore

fullkomlig. Men så länge pröfning, tvång för handverkare på landet att vara borgare i nästa stad, särskildt forum för burskaps-tvister, handverkens helgd (i det en brottsling skiljes från burskap, såsom från en syssla eller hederspost), m. m. finnas kvar, är skråväsendets anda icke utsloknad.

Pröfning tyckes vara den punkt, där mången till och med rättsinnig och tänkande statskonom begynner svindla. Handverksmästare utan pröfning vill man icke kunna tänka sig. Man är van vid tvånget; man tycker sig redan halva gjort ett svindlande språng, då man borttagit läro-åren; men att gå ända till botten med friheten, därvid bälvar man tillbaka.

Men hvad innebär då detta förfärliga ord, denna fullkomliga frihet? Tror man då verkligen, att vi skulle få ännu sämre handverkare, om de ej examinerades? Tror man icke, att allmänheten förstår pröfva, likaväl som en Magistrat? Vi halva, i början af denna artikel, redan nog besvarat dessa frågor. Man ser ju, när man vill, handverkare och handlande, hvilka icke behöfva mer än att anmäla sig, men ingalunda att begära tillstånd eller pröfvas, för att lå drifva sin näring. Man ser dem icke våga sig på näringen, om de icke äro den vuxna. Och ändock vågar man icke utsträcka friheten till alla. Det fordras väl något mer kunskaper, t. ex. för att sköta

en bokhandel, än att sätta in rutor i ett fönster. Och till det förra behöfves blott en *anmälning*; till det sednare fordras *pröfning* (ja — vi få längre fram se, att till kryddkramhandel o. d. fordras lång *lärotid*).

Men — säger man — då Ni således sjelf medgifver, att hvar och en, som ämnar börja en näring, sjelfmant måste hafva förvärfvat kunskaper; så är ju pröfningen en likgiltig *cerimonie*, för hvilken man ej bör göra så mycket buller. — Ja, om Ni kan öfvertyga mig, att faran vid en föreskrifven pröfning af auctoritet är mindre, eller ens icke större, än faran vid att lemna pröfningen alldeles fri åt concurrencen och allmänhetens omdöme; då skall det gärna medgifvas, att pröfningen är en likgiltig *cerimonie*; ty det är lika litet nyttigt, som troligt, att någon utan skicklighet ger sig in på en handtering. Men att besvara auctoriteter med så kallade pröfningar är i allmänhet mindre rådligt. Att applicera en gifven lag, att förklara ett *factum* verkligt eller icke, att därpå lämpa ett gifvet stadgande, därtill måste auctoriteter vara. Men att utvidga fältet för deras *omdöme*, att sätta dem, mer än högst oundgängligt är, i nödvändighet att använda det gamla *pröfve domaren*, det anse vi vara ett fel i lagstiftningen. Hvem kan ansvara för, att alla Magistrater i alla tider komma att sätta samma måttstäck på godheten af ett handarbete? att icke således det kan blifva vida svårare i en stad att blifva handverkare, än i en annan? att alla Magistrater, till stor del bestående af, och till ännu större del beroende af ett handverkande borgerskap, skola i alla tider blifva dölvä för de redan varande handverkares önskan att icke få för många medbröder? Då vi mot dessa betänkligheter sätta den vida mindre, att några oförståndiga människor skulle kasta sig in på ett yrke, som de icke kunna utöfva,

och derigenom förstöra tid och förmögenhet — att de skulle förstöra andra skickliga och redan accrediterade, är ej att befara — synes oss valet icke svårt. På ena sidan gäller det en ringa olägenhet (hvilken erfarenheten dock icke styrkt), men å den andra en hvarje människas övilkorliga rätt att använda sina krafter på hvarje obrottsligt yrke, han behagar, en rätt, i hvilken stort intrång är att befara, genom afslag på en billig fordran, eller åtminstone genom lång tidsutdrägt och kostsam rättegång.

Man har behagat kalla den fullkomliga näringsfriheten ett *sjelfsväld*, en uplösning af all ordning och skick. Detta är tom deklamation; åtminstone förstå vi icke, huru näringsfriheten skulle hafva sådana följder. Alla de, som yrkat denna frihet, efter att hafva genomtänkt ämnet, och icke blott med hån och fraser (såsom frihetens motståndare nästan samt och synnerligen å sin sida brukat), hafva medgifvit och yrkat *ordning*; ty ordning är helig och ett vilkor för samhälle. Därtill hörer, att staten vet, hvem som befattar sig med hvart yrke (d. v. s. *anmälning*); att idkare skattar för sin näring (d. v. s. *upgift till skatt*); att den, som icke anmält sig eller skattar, är oberrättigad (d. v. s. *förbud mot obehöriga eler*, om man så vill, *fuskare*); att den, som fördärfvar arbete, ej blott förlorar sin credit, utan äfven ersätter och pligtar (d. v. s. *handtverkeri-ordning*, och den strängare än nu). Om detta allt är oförenligt med näringsfriheten, då hafva hennes försvarare yrkat oordning och *sjelfsväld*. Men det är verkligen förenligt med hvad Adelen och Bondeståndet påstått, med hvad hvarje förnuftig stats-ekonom lärt.

Om rättigheten för handverkare att bo på landet, utan att vara borgare i stad, någonsin skulle blifva beviljad — så invänder man — ginge städerna förlorade.

Detta är icke troligt; ty handtverks natur är den, att de sjelfmant sammantränga sig; och hvad de icke sjelfmant göra, därtill blifver aldrig nyttigt att tvinga dem. En stad, som förfaller, om man låter friheten slå ned sina bopålar däromkring, den är tillkonstlad, emot behovet och på landets bekostnad. Låt städer upkomma, d. v. s. handverk och handel samla sig, där läget bjuder; följ denna anvisning, såsom det i så många stater skett och dagligen sker — och man skall få se städer, sådana de böra vara, verkliga industriens samlingsställen, uprätthållna af landets behof och upfyllande dem. Låt det tillkonstlade förfalla, om det vill. Där naturen bjuder, skall det falla åter upblomstra. Man kan icke neka, att städer finnas i Sverige, hvilka skulle försvinna, om näringsfriheten finge sprida sig öfver landet; men lika säkert är, — och osvikliga tecken visa det — att slöjde- och handels-depoter (om man så må kalla städer) sträfva att samlas på ställen, där de nu motarbetas.

Man fruktar för näringar på landet, emedan de kunna föranleda lurenträgeri. Här om vilja vi ej anmärka mer, än att man härigenom tydligen ser sambandet mellan handelsfrihet med utländingen och näringsfrihet inom landet.

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. I Moldau och Walachiet ökas Turkarne allt mer (redan 30,000 man, säga vissa underrättelser, skola inom 3 veckor hafva inryckt där). På Siebenbürgska gränsen ankomma dagligen hela skaror flyktingar, som vilja rädda sig undan Asiaternas grusliga framfart. I Odessa har (i anledning af en courier från Petersburg till Gouverneuren Gr. Langeron) utspridit sig ett rykte, att de i Ukraine cantonerande Ryska trupper fått ordres att gå till Pruth och redan upbrutit. Turkarne hafva framryckt ända till Pruth, där Ryska

styrkan äfven nalkats, sedan den Turkiskas stora förökning i furstendömena väckt farhåga för Bessarabiens invånare. Båda arméernas förtrupper stodo i hvarsandras åsyn. D. 27 Oct. upkom också i Wien ett rykte (som fortfor, då sista underrättelserna därifrån afgingo), att Turkarne förklarade Ryssarna krig. I Wien rådde den högsta verksamhet bland diplomaterna, och man fann Turkarnes rustningar helt naturliga, då Ryssland tvungit dem till lika ansträngningar. Österrikiska regeringen, heter det, vidtager inga krigiska anstalter. I Trieste är kungjordt ett strängt förbud för alla Grecker, som deltagit i striden, att komma in i Österrike. De tillbakavisas med yttersta stränghet.

I medlet af October kommo Storherrliga Tatarer till Semlin från Constantinopel, och medförde befallningen om den allmänna beväpningen af alla Musulmän från 10 till 60 år. Dylika befallningar hade med Tatarer blifvit afskickade till alla provinser, så att hela Turkiska nationen före slutet af Oct. måste hafva varit under vapen. Asiaterna samlas i Constantinopel, Europeiska Turkarne från Macedonien i Thessalonik, från Bosnien i Trawnik, från Bulgarien i Adrianopel, från Donau i Silistria, från Servien i Belgrad. En infanterist får 20, en kavalerist 40 Turkiska piaster i månads sold. Storherrrens firman innehåller (såsom redan är berättadt), att han redan befinner sig i krigstillstånd med "den trolösa Rysk-Grekiska nationen," att Islamismen och statens existens är i fara, och att således alla Turkar skola väpna sig till deras försvar. Detta steg torde ingifva dem mera förtroende för sin Sultan och mera mod.

Om krigets fortgång på Morea och på sjön äro underrättelserna ganska olika. Fördefenssynes dock vara på Grekernas sida. Att de tre hufvudfästningarna på ön gått öfver till dem, vet man redan. De öfriga skola äfven vara färdiga att gifva sig, af brist på lifsmedel. Bland Grekerna råder en högst krigisk anda; gubbar och barn gripa til vapen. Turkiska flottan (heter det från Livorno) har icke kunnat iukasta undsättning någonstades; hon äger icke lifsmedel och har pesten om bord. Hon vågar icke anfålla Gr. örlogsartyg ("de förträffliga Gr. sjumännen få icke trälla henne," säges det från London, "om hon skall existera"), men fångar köpmansfartyg, då besättningarna, till åtydnad af Sultans befallning, bestrykas med tjära och brännas lefvande. Bref från Trieste af d. 20 Oct. säga däremot, att en afdelning af Turk. flottan d. 12 Sept. ankom för Koron, förstörde några sämre Gr. fartyg, landsteg, oaktadt Gr. beväpnings-corpsens motstånd och efter en 8 timmars mördande

slagning, tillbakaträngde Gr. arméen, föröfvade rystiga våldsamer och provianterade fästningen. D. 16 verkställdes, men med mindre framgång, en landstigning i Modon. Vid Patra skall d. 30 hafva skett en allmän landstigning. (En Österrikisk skeppare har blifvit af Turk. flottan inbragt till Koron, där han måst sälja sin spannmålslast till föreskrifvet pris, och ändock icke fått full betalning. Han och hans folk hade blifvit misshandlade af Turkarna. Deras flotta bestod då af 15 segel, hvar af tre corvetter detacherades, för att taga en liten Grekisk polacre, men hvilken försvarade sig ett helt dygn och tvang Turkarna att öfvergifva företaget).

Grekiska sjömännen, som återgått till Hydra och Spetza, för att kölhala och intaga munition, hade där funnit en otrolig entusiasm; qvinnor och barn biträde vid kölhalingen och upmanade männerna att häldre dö för fäderneslandet än åter komma under Turkiska oket. Sjömännen svuro då på stranden att slå Turkiska flottan eller ock aldrig återse Hydra. — På Cypren slagta Turkarna alla Greker, som de få tag uti.

Om Jussuf Pascha, som är instängd i Patra, hade man d. 23 Aug. i Seres icke på två månader haft några underrättelser. — Ali, om hvars försöning med Porten icke något hopp är öfrigt, troddes snart lemna sin fästning och göra ett utfall. — Dagligen ströma Turkar från Natolien till Morea. 50,000 skola redan vara där; men deras framträngande genom Termopylerna torde blifva svårt. — Den nya Paschan i Thessalonik har gjort ett anfall mot Grekernas fasta position vid Kassandra, men blifvit, likasom hans företrädare, tillbakaslagen med förlust, den Grekerne upgifva till flera tusende man, hvarpå de Asiatiska trupperne skilt sig från honom, för att plundra landet. I Thessalonik är Grekernas och alla Christnas belägenhet ytterst farlig och eländig.

Furst Maurocordato, som, med en mängd Franska och Tyska officerare, kommit från Marseille till Mesolongi, har fått öfverbefälet öfver Grekerna i Epirus. — Då Sek var intaget och Turkarna, tvärt emot kapitulationen, begynte mörda Grekerna hade Jorgaki, som låg sjuk, låtit samla i sin cell halm, beck, krut, o. d. och då Turkarne nalkades antände han med egen hand och dog i lågorna.

America. Alla provinser norr om Mexico (staden och landet Guadalaxara, städerna Zacatecas, S. Luis de Potosi, Guanaxnato, Valladolid de Mechoacan m. fl.) hafver förklarats sig sjelfständiga. Mellan Iturbide, som kallar sig "Befälhafvare för

Kejsarliga arméen", och royalisterna är en vapenhvila på tre månader afslutad, äfvensom en förut var sluten mellan Veracruz och belägringscorpsen. D. 29 Julii hade Puebla gifvit sig åt Insurgenterna. Den nya Vice Konungen (Odonaju) och Iturbide hade d. 24 Aug. i Cordova öfverenskommit om 24 Artiklar, hvaraf hufvudsakliga innehållet är: Mexicanska Kejsardömet är oafhångigt och en constitutionel monarki. Ferdinand VII är Kejsare, men, om han ej kommer till Mexico, någon af hans arvingar. Odonaju sänder två ombud, att bjuda honom Kronan. En junta af de anseddaste personer tillsättes och kallas provisorisk regering. Odonaju är ledamot däri. Juntan kungör, bland annat, valsättet till Cortes. En regering väljes, som utöfvar magten, till monarkens ankomst. Till dess Cortes hinna samlas, utöfvar Juntan deras magt och är tillika ett biträde åt regeringen. Hvar och en äger utflytta, med sin egendom, hvart han behagar; Européer, som vistas i Amerika, och Amerikaner, som bo i Spanien, få välja hvilketdera landet dem godt synes, till vistelse-ort. Härifrån undantagas dock de embetsmän och militärer, som stridt mot Mexicanska sjelfständigheten. Odonaju erbjuder sig att använda sitt inflytande, att de i Mexico varande trupper lemna staden, mot en hederlig kapitulation.

Denna öfverenskommelse instämmer med den för länge sedan omtalade plan, som blifvit af Iturbide förelagd förra Vice Konungen och som i denna öfverenskommelse öberopas, under namn af jemnlighets-projectet. Man påminner sig, att detta innehöll, angående Kejsarevärdigheten och Cortes's sammankallande, samma grundsatser, som den nu anförda öfverenskommelsen, men tillika mycket vidlyftigt om "de tre garantiernas armée", om den strängaste intolerance mot alla andra religioner än den katolska, om munkars och presters bibehållande vid alla deras förmåner o. s. v. Därom finnes dock ingen ting i öfverenskommelsen.

Iturbide är Öfvergeneral för arméen, näst honom är Gen. Cruz (född Spanjor, f. d. Gen. Capitaine i Guadalaxara); däreft äro Negrete och Arredondo. Cruz har, med 800 man och 180,000 piaster, tågat landvägen mot Förenta Staterna. Anledningen känner man icke.

I vester om de stora sjöarna har, för Förenta staternas räkning, blifvit af Indianerna inköpt en landsträcka af fem millioner acres (eller lika mycket som en fjerdedel af Irland).

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 22 November.

Recension.

(Slut fr. N:o 59.)

Om i förslaget till Handtverkeri-ordning råder någon liberalitet, och om Förslaget till Förordning angående gärningsmäns antagande på landet innehåller någon utvidgning i landets slöjde-rättigheter*); så visar förslaget till Handels-ordning så mycket mer af den gamla andan. Lärotiden är ovillkorligt bibehållen, fast med några modificationer i längd, efter den sökandes ålder och andra förhållanden.

Läroår beräknas ej förr, än gossen fyllt 15 år; den, som då börjar, tjenar i 10 år och kan blifva egen handlande vid 25 års

*) Detta förslag innehåller hufvudsakligen, att landtmän få, utom de hittills brukliga socknehandtverkare, skydda äfven sadelmakare, garfvare, snickare, hjulmakare, tumbindare, timmermästare, kruk- och kaklugnsmakare, samt linne-, bomulls- och ylleväfnader (väfvare?). Därjemte föreslås den förklaring, att under allmogens slöjde-frihet skall begripas "förfärdigandet af alla sådana handarbeten och tillverkningar, som landtmän sjelfve kunna åstadkomma af lin, hampa och ull, samt träd, jern, stål och andra metaller, med undantag endast af guld och silfver, vid hvilkas förarbetande särskilde föreskrifter äga rum; varande dem obetaget att slika deras egna tillverkningar till städer införa samt vid hamnar och på torg till salu hålla och jemväl vid marknader på landet föryttra."

ålder. För den, som fyllt 27 år, skola 8 år göra tillfyllest; för den, som fyllt 30, kan lärotiden förkortas till 3 å 4 år. Vid grosshandel räknas 2 eller flera års akademiska studier till godo; men 2 år måste dessutom ovillkorligt vara tillbragta på handels-contor. Hvad man tjent på utländskt handels-contor, räknas; äfven som vid minuthandel räknas, hvad man tjent å grosshandel. För burskap å vinskänks-rörelse i rikets stapelstäder fordras lika tjensteår, som för minuthandel. I alla andra städer kan rättighet till dylik rörelse beviljas äfven outlärda personer; men magistraterna skola tillse, att antalet af dylika näringsidkare ej må utsträckas utöfver verkliga behovet. Judar få bana sig vägen till handels idkande, på samma sätt som andra; dock att dem ej tillåtes bosätta sig i andra städer än dem, som för inflyttande Judar äro eller blifva utsedde. — Handtverkare, som i 12 år innehaft borgarerätt, äga blifva handlande; lika frihet äga skeppare, som varit borgare å utrikes sjöfart i 10 år och äro bräcklige. Handlande, som blifvit dömd för vanfrjädande brott eller undergått nesligt kroppsstraff, förlorar burskapet. — Enka efter handlande äger fortsätta rörelsen. Denna rättighet uphöres dock 6 månader efter det hon trädt i gifte med någon, som sjelf icke äger rättighet. Efter handlandes eller enkas död kan rörelsen fortsättas, för sterbhus-

Delägarnes räkning, i sex månader (eller ett år, om Magistraten finner skäl därtill för- anleda). Commerce-Collegium äger pröfva, huruvida den, som träder i gifte med enka eller dotter i större handelshus, som i flera år drifvit utrikes handel och icke uphört att betala, eller ock son eller annan arfvinge i dylikt hus må rörelsen fortsätta, äfven utan att hafva genomgått läroår.

Adeln och tjänstemän (som ej hafva upbörd om händer) få, efter förra författningar, drifva gross- och commissionshandel. — Snus-, tobaks-, glas- och porcelaines-handel är icke förenad med burskap och förbehålles egentligen af sig komna borgare, afskedade militärer o. s. v. — Enkor i allmänhet och 30-åriga qvinspersoner få handla, i synnerhet med sitt eget köns tillverkningar.

I stad, där flere handlande finnas, må de uprätta handels-societeter och välja deputerade. Hos Commerce-Collegium anmäles, om en handels-societet begär särskildt reglemente.

Om lärlingar och betjänter (svarande mot lärlingar och gesäller i handtverk) samt deras antagande och förhållanden till husbonden, äfven som i fråga om forum för burskapstvister, föreslås i det hela lika stadganden, som i fråga om handtverkerierna.

I fall man har skäl att beskylla skråinrättningen för orimlighet, i fråga om handtverk, så har man det ännu mer, i fråga om handel. Man kunde fråga, om det icke blott är till de burskapsökandes plåga, som dessa oeftergifliga föreskrifter om läroår i handel äro gifna; ty för allmänhetens skull och till dess tryggande mot bedrägeri med dåliga varor kan det icke förnuftigtvis tänkas såsom nödvändigt. Man föreger, att handtverkaren måste vara skicklig och pröfvad, på det den, som beställer arbete eller lemnar råmmen till förarbetning, må vara

säker att icke få bortskämd vara. Men äfven detta föregifvande kan icke äga rum, i fråga om köpmannen. Han visar sin vara, sådan som den kommer i hans och sedan i köparens hand. Den, som icke förstår eller icke bekymrar sig att undersöka, hvad som visas honom, måste skylla sig sjelf, om han blifver bedragen. Någon säkerhet i köpmannens kunskaper och skicklighet kan han icke få. Endast i köpmannens ärlighet är den tänkbar. Man behöfver icke mer än dagliga erfarenheten, för att veta detta. Om 30 års lärotid vore föreskrifven, skulle man i alla fall se samma fenomen, som man nu ser och som man skulle se, om ock all föreskrift i det afseendet uphörd. Ehuru skrå-författningarne gälla, lär dock ingen handla något af en köpman, utan att sjelf undersöka varans beskaffenhet.

Och om man frågar sig, hvad kunskaper fordras till de flesta slags handel, skall man blifva ganska förlägen för svaret, så vida man icke vill helt enkelt svara: läsa skrifvet, skrifva och räkna. I de flesta slags småhandel behöfs ej mer än detta samt att veta varupriser — en kunskap, som i början kan ersättas blott med en lista, hvilken man lika snart kan lära utan, då man är sin egen, som då man står i en annans bod. Att föra ordentliga böcker är en oundviklig fordran af köpmannen. Stadga då, såsom i Frankrike är stadgadt, straff på den köpman, som, då det påfordras att visa böcker, finnes hafva oordentligen fört dem. Detta straff är tillräckligt tyång för hvar och en, som vill blifva köpman, att skaffa sig de erforderliga kunskaperna. För öfrigt straffar okunnigheten sig sjelf. Den enda handel, där lärotid och allmän uppsigt allid torde blifva nödig, är Apothek.

Några ganska ögonskenliga motsägelser har äfven Comitéen begått. I småstäder är

t. ex. källar-rörelsen föreslagen att blifva fri — på sådana ställen nemligen, där vanligen blott en källarmästare kan äga utkomst och finnas. I de större städerna däremot, där concurrencen controllerar idkaren, vill man hafva skråtvånget med läroår bibehållet. I fråga om grosshandel vill man lemna frihet åt en hop släktförhållanden, utan läroår — men enligt pröfning af omständigheterna. I allmänhet har man velat lemna för mycket fält åt arbitragen hos auctoriteter. Det skulle nästan kunna sägas, att i dessa stormiga tider, som hota Collegierna med undergång, man velat assurera Commerce-Collegium, genom det täta inblandandet af dess dom och dess *pröfning af omständigheter*, i fråga om näringarna.

Efter denna öfversigt af de i fråga varande förslagen (hvilken måst blifva något vidlyftig och hvars genomläsande i en suite från början vi skulle önska), torde vårt omdöme om deras tjänlighet vara lätt gissadt. Det gamla tvångs-systemet synes man icke hafva velat förstöra; men man har velat därpå sätta några brokiga lappar af liberalitet och frihet. Utan mod att alldeles stöta tiden för hufvudet, synes man ändock icke hafva kunnat förmå sig att bryta det gamla oket, hvarunder man varit född och hvarunder man velat, att ännu några generationer skola födas. Tvånget i handeln är ännu orimligare än i handtverken; men det sednare har blifvit starkast överskrikt; och således har man, utan att tvingas af någon principe, men endast af allmänna rösten, gjort något för handtverksfriheten, men nästan inset för handelsfriheten.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Angående Turkiska och Ryska magneternas förhållanden till hvarandra, har man nästan inga nyare underrättelser. Man vet icke, hvad tro

bör sättas till en befältelse från Frankfurt, enligt hvilken en hög diplomatisk person där skall hafva i ett sällsamt försäkrat, att krig ingalunda är att vänta. — På Österrikiska gränsen skola ännu allt jemnt ankomma några Hetairister, hvilka emottagas med godhet.

Från Zante heter det af d. 28 Sept., att Turkiska flottan landsatt i Patra allt, hvad hon hade om bord, 6 à 7000 man. Att desse, tillsammans med förra garnisonen, gjorde utfall och drefvo Grekerna tillbaka inom deras forskansningar, det såg man sist. Sednare underrättelser säga nu, att Grekerne, då de märkte Turkarnas dåliga bällning, genast anföllo dem och drefvo dem tillbaka under murarna af Patra, som åter instängdes. Jusuf Pascha (heter det från Wien) har samlat hela sin styrka omkring Patra och går endast försvarsvis tillväg. Från Corfu berättas af samma dag, att Turkiska flottan, sedan hon inkastat någon förstärkning i Patra, återkom till Zante d. 19, att en afdelning d. 20 afgick till Lepantoviken och resten till särskilda punkter på Morea. Hela flottan bestod af tre linieskepp, fem fregatter, flera corvetter och briggar. D. 17 skedde föreningen af Egyptiska och Algeriska flottillerna med den division, som, under Capudan Bei, legat vid Gumenitza. Så snart han såg sig deblokerad, lät han nedgöra alla Grekiska matrosar på sin flotta, ehuru de troget tjänat honom. D. 20 afgick den förenade escadren (numera 24 segel stark), för att stöta till hufvudflottan under Kara Ali, hvilken därigenom öker sig till 54 örlogsfartyg.

Några Österrikiska handelsfartyg hafva vid kusten af Morea mött Grekiska flottan, som var mer än 100 segel stark och förde med sig brännare. Detta berättas från Wien; öfver Frankrike säges (Toulon d. 29 Oct.) att Grekiska flottillerna från Hydra, Psara och Spetza allt jemnt med sina brännare hota Turkiska skeppen, hvilka hittills undvikit förstörelsen endast genom manövrer, som visa förstånd, men i längden icke skola kunna det, då den framlidna Erstiden nödgat dem ankra någonstades; att Grekerne lyckats att få 170 skepp i sjön; att de äro rustade med få och dåliga kanoner; att folket är utan disciplin, befälhafvarne utan erfarenhet och det hela utan enighet. D. 13 Oct. blef en Turkisk brigg af 18 Hydriotfartyg in jagad i Cheri-viken på Zante och försvarade sig i sju timmar mot dem alla, men råkade äntligen på grund. Engelska Commendanten afskickade 12 man och en officer, för att skydda neutraliteten och hindra communication, emedan pesten lins på Tur-

kiska flottan; men 2000 invånare samlades och gävo eld på de arma Engelsmännen, hvaraf en föll, på hvilken folket utöfvade grymheter; officeren blef sårad. Imedertid nalkades några Turkisk skepp och Hydrioterne aflögade. Turkarne räddade den strandade briggens besättning och afseglade. Martialiske lagen kungjordes genast på ön, och man vidtog stränga försigtighetsmått. -- På en annan af Joniska öarna (Cerigo) skola invånarne hafva mördat 41 Turkiska krigsfångar från Morea, hvilka blifvit landsatta af Grekerna. Erkebiskopen på Cephalonia är arresterad, emedan han för mycket understödt Grekerna.

Underrättelser från Wien af d. 25 Oct. bekräfta Grekernas seger vid Kassandra. Utöm detta nederlag och det vid Platamona, hafva Turkarne äfven lidit ett fullkomligt vid Thermopylae, där 800 af dem stupat och många blifvit sårade, hvaribland två Paschar. Redan efter Odysseus's tre segrar öfver Omer Wrioni, som från Livadien ville forcera Isthmen och äntligen blef till intet gjord, var landet mellan Isthmen och Thermopylae trygghadt. Bland berättelseena från Zante af d. 28 Sept. är äfven, att Paschan i Thessalonik, efter att tre gånger vara med förlust tillbakalagen för Kassandra, lät utgå en upmaning till alla Turkar, i anledning hvaraf han verkligen fått förstärkning. Där- emot hade äfven Grekerne fått hjälp, bland annat, af 4000 man under den namnkunnige Athimius Gazi (som förut hämsat Makrinitzas brand, förföljt mordbrännarne till Larissa och förenat sig med Agraphioterna, som då nyss intagit Trikala). D. 9 Sept. blefvo Turkarne slagna och förlorade mycket folk; fyra Beier blefvo fångue. Turkarne, hemdrifne till Thessalonik, begynte där slagta Greker; men blodbadet slutades, genom ett bref från de fångna Beierna, som fruktade repressalier. Macedonien är i Grekernas händer, under tre anförare, Anastasios (Tassos), Nicolaos och Joannes. Odysseus har lemnat Phocis och förenat sig med Grekerna i Thessalien. Det var Mehemed Pascha, som, efter Omer Wrionis aftåg ur denna province, blef ditskickad och brände Makrinitza (i Magnesien) och bortförde invånarne, ehuru de med undergifvenhet emottogo honom. -- I Epirus varar striden ännu med den yttersta häftighet; blodströmar flyta dagligen. -- I Attika och Livadien (så berättas från Wien af d. 1 dennes) har krigslyckan åter blifvit Turkarna öfrogen. Athens belägring kostar dem ofantligt mycket blod och synes vilja blifva långvarig.

I Smyrna hade oroligheterna åter begynt vid Kurban Bairams-tiden. De Franska och Engelska

örlogsfartygen blefvo åter tillflyktsort för Frankerna och flera Greker. Franska och Engelska escadrarne skola sedermera hafva lemnat Smyrna -- anledningen vet man ej. -- På Cypern fortfordo morden. Alla högre prester och de anseddaste Grekiska köpmän voro, i slutet af Augusti, dels halshuggna, dels hängda; många fly. På Tenedos undergå Grekerne samma öde som på Cypern.

Frankrike. D. 5 dennes öppnade Konungen kamrarna. -- Det påstås, att intet lagproject är färdigt, mer än budgetten, tidningssensur-lagen, en sundhetslag och ett efter den nya vallagen lämpadt utnämningssätt af fredsdomare.

England. D. 8 dennes om aftonen ankom Konungen till Carltonhouse. Han hade omnatten anländt på Ramsgates redd. D. 7 var han i Calais.

Italien. Tidningarne innehålla nu den i Novara, d. 25 Juli, afslutna öfverenskommelse mellan de tre höga allierade (Kejsarna af Österrike och Ryssland samt Konungen af Preussen) å ena och Konungen af Sardinien, å andra sidan om en militärisk linea af Österrikiska truppar Sardiniska staterna. Österrikiska truppernas antal skall vara 12,000 man. Denna corps anses såsom en hjälptrupp till Konungens af Sardinien disposition. Om Konungen önskar större antal, äger commenderande Österrikiska Generalen föranstalta därom, utan att förfråga sig hos sin regering. Den occuperade linien består af Stradella, Voghera, Tortona, Alessandria, Valenza, Casale och Vercelli. Communicationslinierna uprättas öfver Pavia och Buffalora. Underhållet för trupperna består Sardinska regeringen; föda, logis etc. in natura, men för sold, beklädning o. d. 300,000 Fr. i månaden. För den tid Österr. trupperna, före denna convention, varit på Piemontesiske området, skall äfven liquid upgöras. Till en början skall occupationen räcka till Sept. månad 1822, då de allierade monarkerna sammanträda i Florenz.

Spanien. Krigsministern har förklarar hos Cortes, att Spanien, i händelse af krig med Frankrike, måste hafva 160,000 man på benen, 87,000 man nationalmilice måste således kunna ställas i fält.

Af trycket har utkommit och säljes i Deleens et Co bokhandel för 16 sk. bro: *Est polemisky hafce, i Poleisk och Lagfarenhet, utgifret af Courierens Redaction.* Hvarje prenumerant äger att uttaga ett exemplar, såsom ersättning för fyra helande numror af den indragna Stockholm Courier.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 26 November.

Något om nesliga straff och om uniformers heder.

Om uniformer icke haft annan verkan, hafva de åtminstone frambragt en viss, någon gång falsk och skadlig, någon gång nyttig *point d'honneur*. Man har t. ex. icke velat bära samma uniform med en person, som vanärat sig eller blifvit insulterad. Uniformen har på sådant sätt blifvit en pollett på heder; ty hvar och en har vetat, att en offentligen vanärad person icke kan bära den. Styrelserne hafva betjent sig häraf, för att upmuntra till anständighet och skick. Detta har till någon del lyckats, men också ofta föranledt ett de uniformades öfvermod och förakt mot de ouniformade (på Hindostanska: *Parias*), hvilka icke kunnat neka den vanärade att gå ibland sig, lika klädd som mängden.

Äfven hos den gemena soldaten har man nu nästan öfver allt velat inplanta denna *point d'honneur*, denna fruktan att vanhedra uniformen; och, tvärt emot hvad förhändt, att man i knekthopen inkastade vanfräjdadt folk, har man numera begynt hålla sträng hand däröfver, att ingen, som undergått nesligt straff, blir antagen eller får stå kvar vid corpsen. Man har till och med förbjudit soldaterna vid vissa mera fina corps att förrätta sådant arbete, som förrättas af arbetsfolk i allmänhet.

Det har fallit oss in att framkasta dessa reflexioner, i anledningen af följande *Circulaire* från General-Adjutanten för arméen, hvilket visserligen icke är nytt, men, oss vetterligen, dock ännu icke i tryck meddeladt allmänheten. Det lyder så:

Circulaire.

Det olämpliga och mindre passande af Profoss-sysslan, hvares hufvudsakliga åliggande, verkställandet af kroppsliga bestraffningar, nu mera, då manskapet vid dylik högst sällan inträffande händelse, enligt gällande Författningar, ur Rullorne afföras, icke kan äga rum, och hvares öfrige tillhörande göromål, med mindre kostnad än lön på stat, lämpligare kunna bestridas af någon för tillfället lejd arbetskarl eller qvinsperson, då uniformen ej vanhedras af förrättningar, som vanligen med förakt anses, har föranledt Kongl. Maj:t att i Näder förordna, det alla vid Dess armée befintlige Profosser böra efter hand försvinna; och kommer deras tjenstgöring vid defileringar eller paraderingar nu genast att uphöra. Vid inträffande afgang böra sådane ledig blifne löner eller indelningar tilläggas utlärde Timmermän, hvilka komma att såsom Öfver-Timmermän vid Regimentet antagas; och uti denna egenskap alltid skola anföras Regimentets öfrige Timmermän; åliggandes dem äfven verkställigheten af de för-

rättningar, hvilka icke förringa uniformens värde och hittills varit förenade med Profoss-tjenstgöringen, såsom ordningshållande vid paraderingar m. m. Deras beklädning och utredning blifver lika med Timmermännens, med tillägg af något distinctions-tecken. Stockholms Slott den 30 Mars 1819.

På Nådigste Befallning

M. BJÖRNSTJERNA.

Gen. Adjutant för Arméen.

G. PEYRON.

Den enda anmärkning, man, efter genomläsning af detta circulaire, finner sig frestad att göra, är den frågan, om man alltid med säkerhet kan påräkna tillgång på någon arbetskarl eller qvinsperson, som låter bruka sig till förrättningar, vid hvilka något slags vanheder är läst.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Oaktadt allt, hvad flera tidningar säga om sannolikheten af fiendens bibehållande, tro dock många, att kriget utbryter, snarare än man förmodar, och att de fredliga nyheterna blott äro speculationer. Åtminstone vet man, att Turkarne rusta sig med allvar och att af deras befälhafvare somlige öppet förklara kriget mot Ryssland vara gifvet, somlige åter föregifva andra åsigtter med sina rustningar. Så har t. ex. Paschan af Bosnien, till följe af Sultans befallning, upbådadt alla Turkar i sitt Paschalikat och förklarat sig färdig att gå mot öfra Albanien; men hvar man inser, att han väntar krigsförklaringen, för att gå öfver Donau. Dit väntades äfven Paschans af Brussa armé och två andra corpser, som den 15 Oct. skulle komma från Asien till Constantinopel där ofantliga förberedelser gjordes med artilleri och munition, som snart skulle vara färdige att afgå till Donau. 40,000 Janitscharer skulle oförtöfvat stöta till arméen vid Pruth. Från flera håll bekräftas, att Turkiska hufvudstyrkan samlas vid Pruth. I Moldau skulle feuligt, såsom det synes, något äldre underrättel-

ser) inrycka 10,000 Turkar med 100 kanoner, och lika många i Walachiet. Äfven den nu varande Seraskieren (Salib) synes icke, mer än sina företrädare, Kiaya Bei och Jussuf, vara i stånd att styra Janitscharernas utsväfningar, ehuru Ryska Gen. Gouverneuren Inzow anmanat honom därtill. Vid befällningen om Jussufs återkallande och de Ibraillska truppernas återtåg, reste sig dessa, och kommo i handgemäng med de trupper, som inryckte i deras ställe; men äntligen bilades stridigheterna. — Från Constantinopel berättas af d. 5 Oct., att där var ytterst oroligt, att trupperne ickeingo gå i kvarter, utan bivonaquera och jemnt hålla sig under vapen och hästarna sadlade, allt likasom fienden stått blott en mil utom staden. Enligt bref från Widdin, gingo Asiater dagligen öfver Donau, och Turkarne anlade forskansningar vid Pruth. Till Serviens betäckande, samlas 60,000 man på slätterna vid Sophia. I Constantinopel är kungjordt, att den soldat, som öfvergifver sin fana, skall skjutas på stället; och cheferne få icke godkänna något skäl för frånvaro. (Det sades dock, att de Asiatiska horderne icke lydte sina chefer, utan ämnade sig tum, tvärtemot förbudet).

Å Ryska sidan synes ej mindre verksamhet råda i rustningarna. Från Odessa heter det af d. 16 Oct., att det förut gängse ryktet om alla truppernas framryckande väl icke bekräftat sig, men att arméen förblifver på krigsfot och Kejserliga garderne i sina kantonings-qvarter. Däremot säga bref från Lithauen af d. 1 Nov., att trupparns lågande mot söder forlät; och från Odessa af d. 20, att de trupper, som stå i Bessarabien, under Wittgensteins och Miloradowitsch's befäl, framskjutit sina förposter ända till Pruth, att byarne äro upfyllda med militäriska corpser af alla slags vapen, och att friska trupper framrycka från Dnieper mot söder.

Detta allt kan lätt förklaras, om det är sant, hvad man berättar öfver Odessa, angående Rysslands svar på Portens svar på det Ryska ultimatum. Strogonow hade handlat alldeles efter Kejsarens tänkesätt och befällning; hvad Porten i öfrigt andragit, vore oriktigt och falskt. Detta svar skall vara de stora hofven meddeladt, med den anmärkning, att Ryssland genast skulle vidtaga tjennliga steg till förlikning med Turkiet, och att det berodde på hofven, om Ryssland skulle göra detta ensamt eller i förening med ett eller flera af dem. — Från Wien heter det, att Österrike är i godt förstånd med Ryssland och vill upprättbålla friden i öster; men detta är omöjligt, om Porten ej går in på Rysslands rättmätiga fordringar, utan förbe-

håll. Divan har väl medgifvit det mesta; men gör dock svårigheter, angående den fordrade garantien till Grekernas fördel. Engelska Ministern i Constantinopel skall i början föreslagit modificationer i påståendena; men Ryssland gick ej in därpå. Österrike och Preussen däremot voro af den tanka, att Porten skulle bevilja garantien, sådan den fordrades. Metternichs resa till Hannover skall hafva haft för ändamål att förmå Engelska kabinettet att instämma med de nyssnämnde. -- Men äfven om alla magter förenade sig i denna önskan, lägger dock Portens envishet öfvervinneliga hinder i vägen för dess upfyllande; och löga tro förtjänar den nyheten öfver England, att en ny Rysk Ambassadör i Constantinopel är nämnd i Strogonovs ställe.

Orsaken, hvarföre kraftiga och bestämda steg ej blifvit tagna å de Europeiska magternas sida, säger en Tysk tidning vara, att man icke vet något medel att bestria Grekerna, utan att förändra Europas läge. Det förra önska de alla; men de äro tillika öfvertygade, att ett krig med Turkiet blefve någon ting helt annat än låget mot Italien, nemligen ett exterminations-krig, hvilket Ryssland kanske ej skulle kunna föra och sluta efter sin egen eller Europas önskan. -- Sultans påbud om allmän beväpning skall komma däraf, att Turkarne upptäckt, det Grekerne i hemlighet fått hjälp i vapen, munition och folk. -- Från Frankrike berättas, att på en tid kommit till Wien ansenliga quantiteter ryska kopeker, hvilka såsom varor gå derigenom till Trieste och derifrån taga en af de nya händelserna i öster utstakad väg. --

Om också de Christina regeringarne icke ännu tagit något parti för Grekerna, hafva desse dock fått ansenligt biträde af enskilda. Blott under förra hälften af Sept. månad hafva 300 Europeer (hvaribland två Generaler och flera Överofficerare) anländt till Grekland. Beständigt ser man under rättelser om nya passagerare. Sista tidningarne berättas om tre fartyg, som åter afgått från Marseille med 150 unga Tyskar. Imidlertid läsa främlingar icke sökas eller önskas i Grekland, om de icke äro väl försedda med allt. Man har nog att göra, för att equipera fattiga Greker, som komma från den uplösta Ypsilantiska arméen. 150 dylika hafva afgått nyss från Livorno. Spanjorerna hafva ymnigt ansenligt på sina försändningar af gevär, krut, kanoner o. s. v. Dessa varor måste vara ytterst begärliga hos Grekerna, som hafva så ondt om godt artilleri och just därför endast långsamt kunna drifva de belägringar, som äro började. -- Tripolitzas intagande, som skall hafva skett d. 27

Sept., var väl icke känt i Zante d. 20; man visste blott, att staden var nästan förstörd och icke kunde länge hålla sig, sedan det grofva artilleriet var hemtadt från Navarino. -- Turkarne hade iugalunda, såsom det föregafs, inryckt i Morea, utan Grekerne vore mestare af landet, utom de få belägrade orterna.

Grekiska flottan (som tagit sin station i Navarino) har förklarad Dardanellerna i blockad-tillstånd, så att inga fartyg mer få passera. Sålunda hafva omkring 30 fartyg från Genna, destinerade till Constantinopel, måst vända om. -- Turkiska flottan gick från Patra tillbaka till Zante. Med största skyndsamhet utrustades i Constantinopel en ny flott-division, som skulle utlöpa genom Dardanellerna. Man väntade, att Capudan Pascha sedan skulle taga öfverbefälet öfver hela Turkiska sjömagten i Grekiska farvattnen. I Constantinopel har man med flit utspridt en hop öfverdrifna berättelser om Turkarnes fördelar till sjös och på Moreas kust. Dessa rykten uprepas troget från Wien.

Furst Kantakuzeno skall hafva lemnat Mesolongi d. 7 Oct. och återkommit till Livorno.

America. Columbias congress beslöt, i Juli månad, Caudina marcas och Venezuelas förening till ett folk. Den representativa regerings-formen delas i tre magter: lagstiftande, verkställande och domare magten. Republikens område indelas i kretsar eller departementer. Angående stafveriet beslöts enhälligt, att alla efter första sjelständighetsförklaringen födda barn njuta fullkomliga rättigheter såsom fria människor. Congressen troddes åtskiljas i slutet af Augusti; men ett permanent utskott skulle förblifva samadt. I Juli kuungjordes, att alla som icke vilja kvarblifva under republikens lagar, måste utvandra (i Maracaibo inom 24 timmar).

De Spanska trupper, som öfverrumplad Coro och tagit fast fot där under Öfverste Tello, hafva, vid ett utfall, blifvit öfverfallne och alldeles förstörda af Columbiska Generalen Marino och Indianen Reyes Vargas. Bolivar skall i allmänhet söka att med vänliga upmaningar vinna royalisterna. Caracacs-tidningen innehåller många bref, som, efter fiendtligheternas förnyade utbrott, blifvit växlade mellan Bolivar, La Torre, Pereira, m. fl. De äro ganska märkvärdiga, för de artigheter, dem de säga hvarandra i afseende på den mänskligare handlingen af långar och invånare, till följe af sistl. års convention. -- Spanjorerna finno sig nödvändigheten att använda republikens hela sjömagt mot Cartagena och Puerto Cabello, i stånd att blockera Laguaira (hvilket verkställdes med en

enda fregatt); men Bolivar lät genast en escadro afgå dit. Sedan berättas, att två fartyg, som seglat från Pto. Cabello, för att proviantera Cumana, hafva, jemte en dem escorterande brigg, fallit i händerna på den Columbiska blockade-escadren. Amiral Brion har afsagt sig sitt befäl och retirerat till sin födelseort, Curaçao.

Gen. Soublotte har lemnat sin plats såsom militärbefälhafvare i Caracas och är nu vice President i Cundinamarca. Gen. Paez är efter honom militärisk och José Ramirez civil befälhafvare i Caracas.

Buenos Ayres's regering skickar kolonier till patagonien.

I Buenos Ayres råder det största lugn, efter Ramirez's nederlag, och Ståthållaren (Rodriguez) är återkommen. En committé är nedsatt, för att arbeta på en allmän statsförfattning. Härvid möta dock stora svårigheter: Buenos Ayres vill herrska, och de andra provinserne, hvilka ensamme äro productiva, vilja icke underkasta sig dess öfvervalde.

Portugal. Såsom bevis på revolutionens fördelar, anförer Statstidningen: "I Julii 1820 hade trupperne fem månaders sold att fordra; nu däremot blott två: De afskedade och pensionerade militärerne äro nu i samma predicament, men hade då 30 månaders sold att fordra. Flera statspapper, som då gällde intet, gälla nu 30 procent; fordringarne hos Kronan för leveranser betaltes då med 15 a 20 procent, men gälla nu 50"

Thomas har hos Cortes föreslagit, att Inquisitionens byggnader skola nedrivnas, att de ej mer må kunna tjäna vantron, despotism och tyranners grymhet till verktyg. I dessa byggnaders ställe skulle upresas pelare med datum, då denna domstol uphöfdes, och följande inscription: "Ewig förbannelse öfver hvarje Portugis, som icke hyser evig afsky för denna rysliga uppfinning."

Vetenskaps-Akademien har satt ett utskott, att samla de gamla Cortes's öfverläggningar från Johan I:s till och med Johan II:s regering.

Moura har till Cortes öfverlemnadt ett arbete af Franska Biskopen Grégoire: "Historiskt försök öfver Gallicanska kyrkans och alla Katolska kyrkors friheter i gamla tider". Författaren hade uttryckligen sändt exemplaret till de Portugisiska Cortes, som med mycket nöje emottogo det.

England. De penningar, som blifvit insamlade till en silfverservice åt Drottningen, skola nu användas till en gravvård öfver henne i St. Pauls Kyrkan.

Tyskland. Den stora musik-compositören Andreas Romberg dog i Gotha d. 10 dennes.

Nederländerna. Med Kunglig salut har man firat den iulupna underrättelsen, att General de Kock d. 24 Junii eröfrat Palembang och tagit Sultan där (Budarudin) fången.

Spanien. Inrikes-Ministern har rest till Escorial, för att anmäla hos Konungen, det Finance-Ministern begärt afsked. -- D. 25 och 26 Oct. öfverlade Cortes om nationalmilicen; d. 27 och 28 om modificationer i några artiklar af tulltaxau.

Gen. Empeinado är afsatt från Commendant-embetet i Zamora, emedan han för sina trupper upläsit en häftig skrift af Deputeraden Alpuente, däri denne angifver en central-junta för constitutionens fiender, hvilken ministrarne påstodos understödjja genom sin förrådiska moderantism.

D. 26 Oct. förkunnade äntligen kanonerna dän, att inga flera dödsfall ägt rum i Barcelonetta. I sjelfva staden aftog sjukdomen, så att, då förut dött minst 250 a 300 dagligen, dogo d. 25 blott 170 och d. 26 blott 101. Citadellet och Montjoie hafva varit fria från smitta; det mod och den omständiga Borgaregardet visat, äro värda det högsta beröm; ordning har hela tiden rådt och lifsmedel hafva funnits i öfverslöd. -- Då Barcelona således är räddadt, sprider sig farsoten till andra delar af riket. I Cadiz har man begynt märka tätare dödsfall, och däromkring är smittan i full gång. I Malaga, Tontoro, Murcia och Xeres har den äfven yppat sig. I Tortosa har man sett exempel af fr, som blifvit smittade. Af 300 stycken, hvilka diktommit, funnos blott 17 vid lif följande dagen.

Krigsministern har hos Cortes begärt 20,000 man, till kustbevakning, och såsom skäl anför den förträffliga Franska sjömakten, som, i händelse af krig, skulle kunna ländstiga på flera punkter af Spanska kusten.

Juryen har erkänt, att anledning till åtal för crimen lesa Majestatis finnes mot en tidning (Zarriago). Denna och flera andra händelser visa, att all ting begynner taga en lugnare och fastare gång, och att de öfverspända tänkesätten icke mer äro det inlytande som förut. Republikanska idéer vilja alldeles icke taga rot hos Spanjorerna; därom vittna de sista händelserna vid uploppet i Alcañiz. Zaldivar har i la Mancha blifvit slagen och flytt, sedan han förlorat alla sina anhängare.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 29 November.

Hvad är en Konung?

De olika svaren på denna fråga hafva stundom dränkt världen i blod. Ytterlighet å en sida har frambragt ytterlighet å den andra. Den *gudomliga rätten* har blifvit så envist yrkad, att harmen bragt folken att uphäfva en magt, som öfverskred sina gränser. Detta är Stuartarnes och Bourbonernes historia.

De store hafva kallat Konungen sin gelike, dock den förste bland gelikarna (Pairerna). Detta har kostat mycket blod; derom vittna öfvergången från medeltid till modernitet, eller Furstarnes strider med sina mäktiga vasaller. Furstarne handlade då såsom tolkets män; och folken trodde, af tacksamhet, på den *gudomliga rätten*, som i det hela blott var öfvergången från Aristokraternas välde till Konungarnes, med hvilket sedermera har börjat förenas folkens frihet.

I flera gamla och några få nya stater har Monarken varit Öfverste Prest. Så i gamla, så i nya Rom. Vi vilja icke nämna England, der Konungen, allt sedan Henrik VIII:s tid, är kyrkans öfverhufvud och, enligt vissas öfvertygelse, skulle kunna förrätta presterliga functioner (döpa, viga, utdela nattvarden o. s. v.). I alla protestantiska länder äro monarkerne kyrkans öfverhufvud; men i allmänhet reclamera de

icke Engelska Konungens förmenta prerogatif att vara verkliga prester.

Så mycket mer har man i alla tider betraktat Monarken såsom militär. Naturligtvis måste han af hvarje regeringssätt vara ställd i spitsen för statens försvarsverk, såsom för hvarje annan styrelsegren. Han måste äga sjelf anförda härarna eller dertill nämna någon annan. Detta seduare äger han icke, i frågan om civil styrelse — undantagande i vissa föreskrifna fall. Ändock har det blifvit en vana att betrakta honom såsom den första soldaten, att alltid visa honom i militärisk drägt, att nästan uteslutande omgifva honom med militärer, att gifva honom befälet öfver vissa enskilda militäriska corpser, att låta honom, då han ännu är presumtif thronarvinge, verkligen göra militärtjänst, avancera, njuta lön o. s. v.

I China spelar Monarken bonde. Angående hans enskilda äganderätt till jord har ingen grundlag stadgat så visligen, som den nya Franska. Konungen i Frankrike kan förvärfva jord; men hvad han förvärfvat före sitt upstigande på thronen, förenas, vid upstigandet, med Kronans domäner; hvad han förvärfvat, såsom Konung, tillfaller Kronan, efter hans död. Där är han således i så måtto icke medborgare, att han hvarken kan medföra på thronen fast egendom eller i arf lemna sådan efter sig. I andra stater har man tänkt annorlunda.

Det voro vidlyftigt att uprepa alla de otillbörliga roller, man velat hafva Monarkerna att spela. Man har i allmänhet, af missförstånd eller ond vilja, sökt föra dem från deras egentliga bestämmelse och göra dem till blott chefer, än för den ena, än för den andra statsmagten, styrelsegrenen, folkklassen, partiet.

Hans kall är dock någonting vida högre. Han får hvarken vara militär, prest, adelsman, medborgare, embetsman; ty han är *alltsamman*. Han har icke något intresse vid att skydda eller öfverskylda styrelsens steg, mer än andra auctoritetens. Öfver allt äro felstegen afsteg från hans *vilja*; och han kan icke vilja, att den ena statsmagten, den ena medborgareklassen, gör ingrepp i den andras rättigheter; ty han hör till ingen och till alla.

Så länge Monarkerna mera älska, mera hylla, mera anse för *sin*, den ena statsmagten, den ena folkklassen, än den andra; med ett ord, så länge de anse sig vara hvad någon annan är, så länge missförstå de sin kallelse, sänka sitt anseende och dela den ovilja, som den ena magten, det ena interessen i staten ofta får mot det andra. Förstå de åter sin egen höga bestämmelse; upptäcker folket hos dem ingen *bøjelse* för något annat än det stora allmänna bästa; då kunna deras magt och deras anseende gå oförminskade och obefläckade genom de förfärligaste stormar, föranledda af svaghet eller öfvermod, oförstånd eller ond vilja, hos hvilkendera som häldst af statsmagterna eller partierna.

Tidens Lexicon.

(Fragmenter ur qvarlätenskapen efter en afsidan.)

Opposition. Den opposition, man kan tåla, är den, som sätter system mot system,

klandrar planer för styrelsen i allmänhet; söker établera teorier, enligt hvilka *den* styrande ser skeft, *den* icke förstår tidens lopp, *den* räknar orätt i financerna o. s. v. En sådan opposition är snart tystad, nemligen därigenom att den kommer till styret, då den gamla förvaltningen blifver opposition i sin tour. Så täfla systemer och teorier, och partiernas lösen å båda sidor är: *finlighet, öfvertalning — seger!* Om den, som yrkar sedelstockens minskning eller förbund med Utopia, segrar -- så blir sedelstocken minskad och minskningens eller Utopias vänner uphöjda; i motsatt fall deras motståndare. Och därmed allt.

En opposition finnes däremot, hvilken är alldeles olidlig och hatas lika af båda partierna. Denna opposition är den, som blott yrkar, att *rätt sker*, efter hvad stadgadt är; att hvem som sitter vid styret, minskare eller ökare, Utopian eller Utopias fiende, icke laglöst förfar, icke förtrycker, icke korpar åt sig och sina kreatur. Af hvem skulle en *sådan* opposition väl tålas? Den skaffar sig ju inga vänner af någotdera partiet; den hatar ju, älskar ju ingen person.

Blomster indelas i *naturliga* och *artificiella*. Desse sednare äro understundom *officiella*. Besynnerligt är, att där mycket blomster finnes, är ofta ganska ondt om frukt.
(Forts. c. a. g.)

Samtal imellan Argus och en Menniska.

Argus. Hvad är lättare, än att upträda med ett häfte polemik och vederlägga, hvad man ej förstår?

Menniskan. Jo, att blott göra denna fråga, i sället för all vederläggning, synes verkligen lättare.

Argus. Tror Ni då, att jag icke lyckas?

Menniskan. Efter alla regler bör Ni lyckas.

Argus. Man läser väl icke tvifla på min öfverlägsenhet.

Menniskan. Visserligen icke. Men der-till fordras, att Ni håller ut med den rôle, Ni tagit. Börjar Ni nu en gång att veder-lägga; då skulle er storhet snöpligen kunna hafva en ända.

Argus. Hvad menar Ni?

Menniskan. Jag menar, att så snart Ni uphörer att förhålla Er, börja genast edra läsare tro, att Ni har mera orätt, än vanligt. Således, om Ni skyr redovisningen för edra påståenden, när Ni tror Er hafva rätt; huru mycket bör Ni ej sky den, när Ni vet Er hafva orätt!

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Inga nyheter af vikt; några gissningar; några bekräftelser på det förr kända. Mellan Petersburgska och Berlinska hofven råder den lifligaste correspondence och enighet, i fråga om Turkiska ärenderna. Kejsaren har, efter sin återkomst från Witepsk, varit högst sysselsatt och ofta arbetat med sina ministrar. Courierer hafva afgått till de tre på krigsfot varande arméernas högkvarter och till Gouvernörerna i de södra landskapen. Kejsaren hade ovillkorligt yrkat alla sina påståenden mot Porten, som däremot sökt undvika allt lemnande af garantie, oaktadt Österrikiska och Engelska sändebudens föreställningar. Ryktet om en Ambassadörs utnämmande efter Strogonow är alldeles ogrundadt. Det påstås med visshet, att Ryska Ambassadören i London, Grefve Liewen, icke haft något annat uppdrag att uträtta i Hannover, än att komplimentera Konungen till dess ankomst dit, och att han icke tagit någon del i de där kanske förefallna underhandlingar mellan Furst Metternich och Marquis Londonderry. Hvad som på en tid underhandlas mellan de stora magterna, sker skriftligen. Ätven från München berättas nu, att Ryssland afslagit inbjudningen till en congress; men att Furst Metternich tänker föraustalta en så-dan bland Tyska förbundsstaterna, hvori England

skulle deltaga för Hannover. Under denna form kunde Ryssland icke anse saken anstötlig. De stora magternas förbund är ej upplöst, såsom några fredens fiender påstå. Det består, såsom det stiftades, för att trygga Furstarnas rättigheter mot revolutionära partier. Saker, som icke röra detta ändamål (t. ex. Grekelands resning), kunna ej bedömas efter förbundets grundsatser. Magterne äro ense emot sina gemensamma fiender; men andra viktiga föremål finnas, som ej hafva gemenskap med dessa fiender. Olika åsigt hos kabinetterna äro sålunda möjliga, utan att de revolutionära partierna därpå få vänta förändringar, gynnande för deras sak. I hvarje händelse skall Österrike uprätthålla det medlersta Europas lugn. Inorra Tyskland kan det därvid räkna på kraftigt biträde af Preussen; i det södra af Baiern, som närmare än någonsin slutit sig till Österrike.

Det bekräftar sig, att Wittgensteinska och Miloradowitsch'ska arméernas förposter stå tätt vid Pruth. Ordres, dem Kejsaren utgifvit i Witepsk, straxt efter mönstringen, bjuda, att arméen förblifver på krigsfot och färdig att marschera vid första signal. Garderne stå kvar i sina kantoneringar. Handelsbref hafva till Angsburg fört den nyheten, att de i Ukraine stående trupper fått befallning att i forcerade marcher gå till Pruth, för att förenas med Wittgensteins armée. Turkarne hafva nära 60,000 man Asiatiska Truppar i Moldau och Wallachiet, och deras vid Pruth samlade styrka är ganska anseelig. De nyligen utgifna Turkiska proclamationerna är af samma lydelse, som dem man förr sett: barmhertighet mot de undergifna Rajas; ingen barmhertighet mot dem, som träffas med vapen i hand. Hvarje afhugget hufvud betalas med 4 piaster. "Såsom profeten säger, måste i sådant fall Musulmännen förekomma Herren Gud och afhugga den giftiga ormens hufvud, på det han icke må oreña jorden." Dagligen komma Asiatiska truppar till Constantinopel och synas inkallade, för att möta en storm, som Janitscharerne bereda.

Från Trieste berättas, att Grekiska flottan d. 16 Oct. vid Navarino angripit den Turkiska, tagit 21 skepp och bränt 12. Andra underrättelser motsäga detta och tillskrifva Turkarna segren. Men ännu färskare från Wien (af d. 8 dennes) säga, att ryktet, enligt hvilket Turkiska flottan d. 17 Oct. blifvit angripen af den Grekiska och, efter en tre dagars drabbning, i grund förstörd, fullkomligt bekräftar sig.

Äldre tyckes den berättelse vara, som ett Österrikiskt fartyg medbragt från Zante, om en träffning, som vid Prodano ägt rum mellan Tur-

kiska flottan och en division af Grekiska flottillen, hvarvid af den sednare sju fartyg lupo på stranden vid Kattakolo, några togos af Turkarna och resten flydde.

På Joniska öarna hämmas, genom en obeskriktligt sträng police, all communication med Grekerna. Den till Corfu, i medlet af October, åter anlända Lord Öfver-Commissarien, Sir Thomas Maitland, har utfärdat en proclamation om sträng neutralitet och befallt, att Pargaioterne skola genast förfoga sig bort. (De hade, såsom man vet, ifrån Joniska öarna gjort ett försök att åter intaga Parga.)

Resningen på Candia hade mycken framgång. Franska, Engelska och Österrikiska Consulernas familjer hade flyktat därifrån. På Cypern (där 25,000 christna finnas), Kos, Tenedos och Lemnos slagta Turkarne så litigt, att om det fortfar ännu en tid, skall snart i Orienten ej mer finnas några christna. Grekernas sak skall, enligt vissa underrättelser, stå ganska illa på Candia och Cypern. Alla från dessa öar bördiga Greker i Constantinopel hafva blifvit ryckta ur sina hus och afträttade.

Tripolitzas eröfring bekräftas. Den skedde genom storm och alla Turkar nedgjordes; blott tre befälhafvare behöllos vid lif, såsom gisslan. -- Bref från Seres af d. 17 Oct. berättar, att Turkarne i början af månaden gjort ett fjerde anfall på positionen vid Cassandra, men blifvit åter afslagna och måst gå hem till Thessalonik, dit förärking af Asiater dagligen ankom. Andra underrättelser omtala en upmaning från auctoriteterna i Thessalonik till Grekerna på Cassandra, att nedlägga vapen och antaga amnestien. Grekerna svarade, med uprepande af alla de misshandlingar de lidit, och fordran, att Paschan skall lemna sina vapen, innan fred kan påtänkas, "ty, säga de, vi känna din trölsä själ och kunna icke sluta något fördrag med dig, så länge du i händerna har medlen att bryta det. Gif oss Thessalonik, till ersättning för de 75 byar, du afbränt. Släpp ut Ali, ty han är vår vän. Upväck från de döda Chitros, Ballanos och Menexes, dessa fredliga embetsmän i Thessalonik, dem du mördat. Lemna alla fasta platser i Thessalonik åt Grekerna; ty lika litet som det passar bin att hafva räfven till Konung, lika litet passar det Grekerna att hafva en Turk till herre." -- I Thessalonik voro, d. 18 Oct., Frankernas bodar tillstängda, på deras Consulers befallning. Asiaterna, jemte alla vapenföra Turkar, hade aflågat mot Cassandra, där Grekerna, som det heter, ännu höllo sig, ehuru på flera punkter slagna af Jusuf Bei. Befälhafvarn i Thessalonik, Biram Pascha, var plötsligt häktad; förvirringen var gränslös; alla köpmän allägnade sig, så fort de kunde. -- Vid

samma tid, som det fjerde misslyckade anfallet mot Cassandra skedde, skols Grekerne och Sulioterne hafva vid Arta slagit Turkarna, hvarvid Ismail Pascha stupat och Pascho Bei blifvit fangen. Grekerna vägrade att emottaga lösen för honom, och de Albanesiske anförarne ville utlemna honom till hans dödsfiende Ali. Rykten sade till och med, att Turkarne blifvit drifna tillbaka till Larissa, att Arta gått öfver o. s. v.

America. Tidningarne innehålla correspondencen mellan Columbiska congressens President och Presidenten Befriaren (Bolivars titel), då denne sednare afsagt sig Presidents-embetet i republiken, såsom oförenligt med Öfverbefälhafvare-embetet för arméen. Han hade, såsom Öfvergeneral 25000 piaster årligen, och såsom Repualikens President 50,000, allt från början af år 1819. De summor, hvartill lagen berättigade honom, stego till nära $\frac{1}{2}$ million. I svaret på Congress-presidentens bref (som innehöll, att statens väl ej tillät antagande af B.s afsägelse) afsade han sig alla anspråk på fordringar hos staten och nöjde sig med 14,000 piaster, hvarpå han 1819 dragit vaxel på Bogota. Af dessa 14000 p. har ingen ting blifvit använt till B.s enskilda bruk, utan allt för statens räkning.

Stockholm. Enligt anwonce i Dagligt Allehande, har en forvagn blifvit iarrättad, som skall föra paqueter och varor mellan Norrköping och Stockholm. Det vore önskligt, att den eller de, som fallit på denna goda tanke, måtte närmare upgifva planen för företaget, så att allmänheten måtte kunna bedöma, huruvida det är ändamålsenligt och lofvar någon verklig fördel eller icke.

I Moniteuren för d. 14 dennes står ett bref från Christiania af d. 15 Oct., ämnadt att vederlägga ryktena om de föregifna afsigter, dem Konungen skall hafva hyst mot Norska constitutionen, om skarpa patroner, dem trupperne haft vid öfningslägret; om duell mellan en Svensk och en Norrsk officer, om Ryska Ambassadörens mellankomst o. s. v. "Angående denna sista punkt, heter det, är autentiskt känt, att Gen. van Suchtelen resa hade afseende på Turkiska angelägenheterna, om hvilka Kejsaren önskade få Konungen underättad, i enlighet med händelserna. Vi veta äfven, att bemänte minister hade uttryckligt updrag att betyga Konungen, huru nöjd Kejsaren var med de bevis af vänskap och Jeltagande, som Svenska ministern i Constantinopel gifvit Baron Strogonow.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Måndagen den 3 December.

Några ord om de politiska partierna i Sverige.

Huru många ifröre för ett falskt förstått lugn hörer man icke predika emot *partier*, såsom högst fördärflika för samhället! Fördärflika äro de också, om de drivas af främmande intressen, om de angå successioner, familjetvister och dylikt. Men ett annat slags *partier* måste, såsom historien vittnar, finnas inom hvarje fritt samhälle. Under despotismen slutas alla *partier* i hofkabaler. Bland ett folk däremot, hvars röst får fritt höjas och gäller något i dess egna angelägenheter, måste olika öfvertygelser upstå; hvarje system får sina anhängare; desse strida, och det möjligtvis alla af sant nit för fäderneslandet. Sådana *partier* äro ej blott oundvikliga, utan ock nyttiga; de äro uttrycket af folkets lif, underhålla upmärksamheten och controllera förvaltningen. De blifva fördärflika först då, när ett *parti*, genom andra medel än den allmänna öfvertygelsen, nedtrycker sina motståndare. Då födes bitterhet, i stället för den patriotiska ifren att öfvertyga; då födas förakt och kabaler.

I Sverige, som redan så länge haft en constitutionel och representatif frihet, måste redan hafva visat sig *partier*. Men de hafva ännu icke visat sig i någon bestämd form.

I vissa frågor har man väl vid Riksdagarna sett två marquerade *partier*; men desse hafva egentligen bestått i strid mellan två stånd å hvardera sidan. Någon bestämd opposition har icke framträdt, och det kanske mest af den orsak, att ministören icke visat något bestämdt system. Striderna hafva endast gällt enskilda frågor. Detta kan äfven hafva sin grund i de långa afstånden mellan riksdagarna, hvilka ej heller liksom blifvit sammanbundna af en fortsatt publicitet. Först i sednaste tider har denna tagit någon fart; och det är om *partierna* inom den, som vi vilja yttra några, af en händelse föranledda ord.

Visserligen är publicitetens område ännu ganska litet, och visserligen är mängden af de kämpar, som där upträda, af den egenskap, att de den ena dagen höra till ett *parti*, den andra dagen till ett annat; men några fenomen, som utmärka bestämda *partier*, hafva dock visat sig där. Knappast behöfves någon utveckling af dessa *partiers* tänkesätt; allmänheten har redan länge nog varit i tillfälle att se dem. Men bland dessa *partier*, såsom ölver allt, där *partier* gifvas, ser man då och då framskymta en egen parasitväxt, eller rättare ett hybridum, ett mellanting mellan varmt och kallt, vått och torrt, mycket och litet, liberalt och illiberalt, med ett ord, mellan alla oppositi. Denna role är icke så svår,

som man vanligen föreställer sig; därtill fordras blott litet förstånd och ingen värma, samt dessutom nog kännedom af människorna, för att se, när de begynt något tröttna vid en strid. Då upträder man med sitt mellanförstånd, förklarar ytterligheter finnas på båda sidor, säger gäspande: "ingendera har orätt och ingendera rätt," talar litet lögn och litet sanning om bägge, förtjuser de saktmodige och lemnar alla i en viss väntan på stora ting, med öfvertygelse, att ingen ting ännu är sagdt eller gjordt.

Fullständigare beskrifning på denna människorace vore onödig; fullständig vore omöjlig. Ty på negationer finnes ingen ände; och dessa människor äro helt och hållet negativa. Allt hvad man kan säga om dem, är att de äro icke det, icke det; men hvad de verkligen äro, det kan intet mänskligt förstånd utgrunda.

Om man får tro vissa tecken, är detta parti ganska stort i Sverige. Dess nyaste product är en afhandling, som slutas i Stockholms Posten N:o 277, för d. 26 i förliden månad. Det är i anledning däraf, som vi gjort dessa reflexioner.

Förf. har sökt framställa två partier, af hvilka det ena vill bibehålla allt gammalt, det andra åter förstöra allt gammalt och endast införa nyheter, eller till och med förstöra det gamla, utan att äga något annat att sätta i stället; det ena skriker mot allt, hvad som företages, det andra segt beundrar allt, hvad som sker. Förf. tillstår, att han lika mycket misstänker både beundrarne och tadlarne, både deras förstånd och deras afsigter. Han tror, att det är lika oklokt att vilja nedrivva, innan man är färdig att åter uppbygga, som att med all magt söka uprätthålla, hvad som af sig sjelf hotar att ramla. Han tror, att man blottställer sig lika för att sakna tak öfver hufvudet och skydd mot ovädret,

när man som mest behöfde det. Vid läsningen af dessa satser, föll det oss in att fråga: finnas verkligen två sådana partier här i Sverige? eller om de icke finnas, hvarföre har då förf. ifrat emot dem?

(Forts. e. a. g.)

Samtal imellan Argus och en Menniska.

(Forts. fr. N:o 62.)

Argus. Ni felar mot värnaden. Ni synes tro mig "född att lag och pligter lyda."

Menniskan. För ingen del. Ni har bättre än någon annan documenterat edra anspråk.

Argus. Jag tror också, att detta är rätta sättet. Med jemnliska vapen uträttar man föga. Den, som vill lykas, måste vara född med anspråk. Jag finner mig väl af ultraismen; och jag tror mig hafva gjort för den nog, att kunna hvila på mina lagrar.

Menniskan. Ack, ja, Ni har gjort nog. Hvad får man i världen för det man gör mycket? Den rätta förtjensten är, att göra sig gällande. Man må vilja läsas eller vilja befordras; så måste man förstå denna konst.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Om det ock kommer till krig mellan Ryssland och Porten, lär det dock troligen icke ske före nyår. I Österrike har man begynt så hopp om fred, genom ett yttrande, som citeras efter någon hög person i norden (förmodligen Kejsar Alexander): Je ne veux par la guerre; je n'aime par la guerre. I Constantinopel har äfven hoppet om fredens bibehållande ökat sig, sedan ett Ryskt fartyg inlupit där. Igredertid äro, oaktadt alla Salih Paschas vackra försäkningar, de Ryska undersåtarna i Moldau utsatta för det värsta förtryck och behandlas såsom landets öfriga invånare.

Därföre har (såsom för berättadt är) Ryska Gouverneuren i Bessarabien, Grefve Inzow, förklarad, att han skulle antyda Ryssarna att lemna Moldau, om det icke göres slut på Janitscharernas utsväfningar och prejerier. Allt flera Ryska trupper inrycka i Bessarabien och anlägga betydliga magasin. Å sin sida göra Turkarne ålven stora anstalter; i Jassy beredes kvarter för 10,000 Turkar, som väntas från Babadag, utom de 8000, som redan äro i Moldau. I Bucharest väntas, från Rustschuck, 10,000 man. Följaktligen komma 30 a 35,000 man, utom den betydliga garnisonen i Ibrail, att öfvervintra i de båda furstendömena. Enligt underrättelser från Wien, lärer, utom den i furstendömena samlade styrka, redan en annan lika stor reserve-armée bildas bakom Donau och hafva sitt högkvarter i Sophia.

I Wien har man haft flera privat-bref, som bekräftat den förenade Ottomanniska flottans fullkomliga besegrande af Grekerna d. 11 Oct. Detta skall, enligt bref från Zante af d. 14 och 15 Oct., skett mellan Zante och Scarfagno. Turkiska flottan, bestående af 50 Örlogsskepp och 40 mindre fartyg, blef d. 11 angripen af en afdelning af Grekiska flottan och, efter två timmars enövis strid, tvungen att, med förlust af en brigg, två goeletter och tre mindre fartyg, i uslaste tillstånd söka hamn på Zante. Där utanför lade sig Grekiska flottan på en linea; och man räknade från landet 82 segel. D. 14 landsteg Grekiska anföraren och underhandlade med öns auktoriteter; hvarpå Turkiska flottan afseglade d. 15 bitida på morgonen. Alla de stora förhoppningar, Turkarne och deras vänner hemtat, efter Ottomanniska flottans förening, hafva således gått up i rök. En division hade varit i Corinthiska viken d. 5 och 6 Oct., förstört alla Grekiska fartyg från Galaxidi (60 till antalet och nästan alla obebärade, heter det) och framfarit i Galaxidi, likasom i Aiwalí; hvarpå hela flottangick från Patra söderut och hade inga mindre afsigter än att förstöra hela Grekiska sjömagten och rensa Arkipelagen. Huru dessa förslag blefvo till intet gjorda d. 11, har man redan sett. Enligt sednare underrättelser (öfver Trieste) blef sedermera en afdelning af Turkiska flottan d. 16 och 17 Oct. vid Navarino i grund slagen af Grekerna, som med brännare antände en fregatt och borttog 12 transportfartyg. Öfverlevorne flydde och kommo åter d. 21 till hamnen på Zante, i det bedröfligaste tillstånd och nästan utan mäter. Genast skockades folket och sökte hindra Turkarna att inlöpa, då de segrande Grekerna, som kommo efter med fulla segel, blefvo synliga på afstånd. Men Engelska gar-

nisonen ryckte ut, och det kom till slagsmål mellan dem och invånarne, af hvilka 17 förlorade lifvet. — Af allt detta synes, huru föga betydande det varit, hvad man i Constantinopel, till sinnenas muntande, utspridt (d. 22 Oct, d. v. s. innan underrättelserna om de sista slagningarna kunde vara ankomna) om Grekiska flottans (d. v. s. de obebärade Galaxidiska fartygens) förstörande, om Hydrioters och Psarioters hemtag, om förliknings-underrättelser m. m.

Till lands synes Grekernas krigslycka hafva varit lika stor. Tripolitzas eröfring bekräftar sig fullkomligt från alla håll. Besättningen sprang öfver klingan, emedan staden togs med storm. Från andra håll berättas däremot, att besättningen, som togs till fånga på brechen, blef behandlad med den aktning, som dess manliga försvar förtjänte. Grekerna skola hafva befriat många sina landsmän, hvilka varit förvarade såsom gisslan och blifvit skonamt behandlade, i anseende till garnisonsens betänkliga belägenhet. Turkarnes antal där skall hafva varit 7 a 8,000. — Odyssees, Pallaskas och Stergios hafva i Thermopyliska passen vunnit en fullkomlig seger d. 1 Sept, öfver fyra Paschar, bland hvilka två blefvo fångne. — I Epirus hafva åter ganska blodiga trällingar förefallit, hvarvid Chorschid Pascha blifvit skrad, så att han måst lemna beläget. Äfven en af Suliohöfdingarna skall hafva stupat. Af äldre datum vet man, att Albanestammen Toxiderna förenat sig med Sulioterna, att man ämnade leverera Chorschid en hufvudslagting, men att Maurocordato, som just ankom, gått till råds med Perrhäbos och Suliohöfdingarna, då det beslöts att ej försöka uphäfva belägringen för Janina, förr än en Epirotisk centralregering vore inrättad, hvilken Ali skulle erkänna, innan man befriade honom ur fästningen. Detta lärer således vara verkställt, efter som drabbning blifvit levererad mot Chorschid. Och det synes bekräftas genom ryckten, som i medlet af October utbredt bestörtning i Constantinopel och innehållit, att Turkarne lidit stora förluster ifrån Morea ända till Larissa; att Ali gjort gemensam sak med Grekerna; att två Paschar stupat och en tredje blifvit svårt skrad; att drabbningen räckt nästan oafbrutet i 9 dagar; att Antar, en Thessalisk-Grekisk höfding, afgjort s-gren; att Ali är deblokerad och fäktade med högsta raseri m. m. Bref från Corfu bekräfta Artas öfvergång till Sulioterna och Alis framryckande mot Thessalien. — Fästningen Lepanto var i början af October ännu strängt instängt af Etolierna Makris, och Turkiska flottan hade ej kunnat förföra någon förstärkning. Voimitza var på punkten att gifva sig

åt den kække Zongos; sedan Turk. flottan lemnat Gumenitza. — Från flera håll har man bekräftelse på Grekernas seger vid Kassandra. Striden skall hafva räckt i 9 dagar (säkert en förblandning). Turkarne skola hafva förlorat 15000 man och i förbittringen beslutit mörda alla Christna i Seres och Thessalonik. I Seres höllo de ord; men i Thess. räddades de Christne (såsom redan berättadt är) därigenom att 4 fångna Paschar (förut 3 Beier) bådo om förskoning för dem, emedan de själva fruktade repressalier.

Tripolitzas eröfring tillskref man hufvudsakligen ÖfverGeneralen (Arkistrategen) Dem. Ypsilantis anstalter. Efter eröfringen företog han sig att organisera den 14000 man starka belägrings-arméen, hvilken i disciplin stod långt efter de öfriga Grekerna. Han använde därtill i synnerhet erfarna Europeiska officerare. Stränga krigsartiklar voro af honom föreslagna och af Senaten i Kalamatta antagna. En ordentlig artillericorps organiserades. Af nyare underrättelser vet man, att Y. kommit i oenighet med Moreoterna. Efter Malvasias och Navarinos eröfring, blefvo capitulationerna brutna af Grekerna, och några underbefälhafvare gjorde sig upstudsiga emot Arkistrategen, som jemte några vänner och, som det synes, med Senatens samtycke, afseglade till Hydra, efter att hafva utgifvit en proclamation, däri han i skarpaste ordalag förebrår Moreoterna deras oenighet och olydnad. "Alla ville befalla; ingen lyda. Med möda lyckades det att förena några tusen man under frihetens fana. Man föreskref honom nästan vanhederliga villkor; men han underkastade sig dem, för den stora sakens skull. Grekerna segrade; Turkarne, troende på hans ord, gifvo sig. Men Grekerne mördade feget de afväpnade. Efter dessa händelser, så vanärande inför det bildade Europa, som stod färdigt att bispränga Grekeland, nedlade han sin värdighet, hvilken han ej längre utan skam kunde beklåda. Han lemna nu Morea, med fast föresats att icke förr återkomma, än alla Fältherrarne sammanträda till allmänt möte och lofva enighet och lydnad. Detta voro enda sättet att med ära sluta striden; i annat fall skola Grekerne gå under. Lysnades ej till dessa hans sista och oföränderliga ord, var han beredd att dö med de kække Hydrioterna, såsom Grek, såsom Spartan, såsom ättelägg af ärebekrönte Grekiska furstar — kanske utan hitnad, men dock med ära." Denna proclamation utgafs d. 12 Aug. Moreoterna besinnade sig och beslöto, på Senatens i Kalamata föreställningar, att sända en beskickning till Hydra och lofva allt, hvad Y. fordrade. Han återkom då, med många utländska officerare och

en formlig tractat, däri Navarkerne på Hydra, Spetza och Psara förbundo sig att göra gemensam sak med Insurgenterna på Morea. — D. 26 Sept. befann Y. sig ännu i Kalamata. Efter Tripolitza eröfring, riktades alla krafter mot Patra, där imidlertid Turkiska befälhafvaren lära göra det tappreste motstånd. Jussuf Selim Pascha är en ganska skicklig och käck man, och har så länge med en så obetydlig styrka mästerligt försvarat Morea. Under beständigt återtåg, slogs han med den vida öfverlägsna Grekiska arméen. Ingen ort var säker för hans ströftåg. Han besatte i hast de fästningar, dem Grekerne glömt besätta. Ännu med sina 5000 man sysselsätter han 18,000 Greker. Slottet i Patra blef länge, utan ringaste verkan, angripet af små Grekiska fartyg, hvilka Turkiska flottan ankomst sedan förjagade.

Rykten hafva kringlupit om krig mellan Persien och Turkiet och om 80,000 Persers inbrott på Bagdads gebiet. Dessa rykten hafva dock icke bekräftat sig, ehuru de synts vinna sannolikhet därigenom, att ett Persiskt sändebud, som ämnade sig till Constantinopel, fått contraordres i Erzerum.

Spanien. I Saragossa begynte d. 28 Oct. ropen till Riegos ära att blifva så häftiga, att Xeli politico (Moreda) ansåg sig böra med våld tvätta dem. Då uppstod slagsmål, hvarvid tre personer blefvo sårade och två häktade. D. 29 upplågde milicen på torget och fordrade reparation för några förolämpningar, Moredas afsättning och flera personers häktning, hvilka dagen förut missbrukat sin magt. Ayuntamiento gaf efter; civilbefälet updrog åt Intendenten Querato, det militäriska åt Gen. Amar. Milicen höll för öfrigt ordning, och linietrupparne rörde sig icke. Natten därpå ankom Gen. Alava, med ordres att öfvertaga både civil- och militär-befälet. D. 30 betygade ayuntamiento milicen sitt stora missnöje; milicens chefer protesterade mot sitt folks förhållande; och en deputation återkallade Moreda, som äfven fått ordres från regeringen att återvända till Saragossa och, äfven med fara för en resning, återtaga befälet. För sin svaghet fick han skrubbör. Fyra personer sköts hafva omkommit och 20 vara sårade under oroligheterna. Moreda skall d. 2 Nov. hafva kommit till Madrid, men fått befallning att genast vända om till Saragossa.

D. 5 Nov. var ganska oroligt i Madrid; stora grupper sjöngo Traga la perro, och militärer var under vapen.

I Barcelona har smittan ingalunda minskats.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

FRÅN STOCKHOLM.

Thorsdagen den 6 December.

Några ord om de politiska partierna i Sverige.

(Slut fr. N:o 63.)

Vi påminde oss visserligen att hafva sett skrifter och hört tal, som tillkännagåvo tillvarelsen af två partier, hvaraf det ena i allmänhet syntes gilla de redan existerande författningar och de af regeringen vidtagna åtgärder, det andra åter syntes ogilla en stor mängd af båda delarna. Men vi voro icke däraf berättigade att tro det förra gilla *alla* författningar och *alla* regeringssteg, det sednare ogilla dem *alla*. Vi hade så mycket mindre anledning till denna tro, som intetdera af partierna kan medhinna att granska ens en hundraedel af *alla* dessa författningar och åtgärder. Vi visste det ligga i sakens natur, att en oppositionsman icke företager till granskning annat än hvad han anser märkvärdigt; och att det vore en stor hädelse att påstå det vara märkvärdigt, om en regering gör rätt eller en författning är ändamålsenlig. Vi visste vidare, att en ministeriel tidning egentligen brukar försvara regeringen mot anfall, men icke göra lofsjungande commentarier öfver *allt*, som är och sker. Vi trodde oss således icke berättigade att gissa, hvad någotdera partiet tänkte om den ojemnförligt större mängd af saker, dem det ej vidrört. Ännu mer, vi sågo då och då oppositions-

män offentligen göra rättvisa åt saker, som voro både gamla och af regeringen vidtagna; vi sågo ministeriella skriftställare framkomma med förslag till förändringar i viktiga delar af lagarna och statsförfattningen. Vi sågo ingen, som oinskränkt fördömde eller gillade det gamla eller det nya; vi sågo ingen, som ville afskaffa det gamla, utan att föreslå något nytt i stället — så vida nemligen fråga icke var om gammalt tvång, i hvars ställe man just sökte visa, att intet nytt tvång borde sättas. Tvärtom sågo vi någon gång de ifrigaste så kallade nyhetskrämarne ifrigast yrka iakttagande af det redan existerande och sträng efterföljd af lagarna.

Det var således rätt svårt att veta, hvar Stockholms Posten tagit sina partimålningar. I Sverige kunde de icke up-täckas, och det föreföll således, såsom han sjelf brukat, hvad han säger, "toma fraser, öfversättningar af ett oppositions-tumult mot saker och förhållanden, som ej äro Svenska och som de tillärnade anfallen således icke träffa." Han ifrar *mot* många saker, men yttrar icke, *för* hvad han ifrar. Han är af det först beskrifna neutrala partiet, eller spelar åtminstone en sådan role, som just är tjenligast att, enligt hans egna ord, "väcka ledsnad och misstroende äfven mot sådana (förbättringar), som erfordras och kunna göras". En hederlig man hade sagt,

hvad han finner oriktigt och onödigt i andras förslag. Den dryga makligheten dömer, utan att motivera sina domar, skriver afhandlingar, utan att vidröra det ämne, titeln tillkännagifver, och förmanar till förvärfvande af *sakkännedom*, hvilken han tyckes låta bestå i kännedom af tabellverket, då fråga är om constitutionalitet.

Tidens Lexicon.

(Forts fr. No 62.)

Masquerader. Desse älskas så högt, emedan de ingen ting annat äro än det dagliga omgänget, något vändt i caricature. Det är roligt att en gång få tillstå för sig själf och andra, att man spelar en role. Tvånget på den stora verlds-masqueraden blir tråkigt i längden, ehuru det öfvergår till en oafläggelig vana. Våra ansigten äro masquer, lika väl som dem vi köpa hos Hr. Reussel m. fl.; skilnaden är blott, att vi bruka de förra hvar dag, men ombyta de sednare för aftonen.

Man har sagt, att de första masqueraderne icke voro så lifliga, som man hoppas se dem framdeles, emedan öfning felades och hvar och en till en början blott ville observera andra och tänka sig in i en role. Detta skulle, på vanligt språk och i frågan om den stora masqueraden, heta: upfostran för omgångslifvet felade.

Ju mer man tänker jemnförelsen, desto mera träffande blifver likheten. I allmänna lifvet äro blott några, som spela en role (karaktersmasquer); den stora mängden däremot går sin tröga, jemna gång, utan att vilja framträda, där makligheten löper fara (vanliga Dominos). Men ofta händer, att en tölp påtagit sig en betydelsefull karaktersmasque, då däremot den sanna talangen, småleende åt de misslyckade försöken, blan-

dar sig, under en domino, bland den vanliga hopen. Mången stygg figur vinner allmän beundran under en vacker masque och drägt; endast den lycklige, som hos Hr. Pohl bjuder det tillbedda föremålet ett glas limonade, får tillfälle att kasta en blick under masquen. Huru mången ägta makas historia är ej detta! Sällan inträffar tvärtom, att den, som lyckas att stjäla en blick under masquen, finner sig betald för mödan och limonaden. Det verkliga, ägtenskapet (Hr. Pohl) är oftast förtjusningens död. — Och dessa abonnenter i logerna, hvad äro väl de, om icke den rika, men makliga människoklassen, som till och med försnår att blanda sig i hvimlet, ens såsom dominos, emedan de frukta att vanhelgas genom blotta vidrörandet af vanliga människor. Någon gång lockas de af nyfikenheten ned, för att på närmare håll, i domino, beskåda; någon gång för att, under karaktersmasque, göra lycka även hos hopen, och fånga bifall af den, som de i själ och hjärta förakta. De äga rätt att stiga ned till hopen, men tillåta icke hopen att stiga upptill sig. — Tredje, fjärde och femte raderna äro den stora hopens hvilopunkter, då den tröttnat vid trängseln eller icke vågar sig dit, att knuffas med lycksoekarne. När hopen vill se någonting, måste den antingen knuffas i trängseln — eller se på långt håll.

Stundom händer här i världen, att man med slit glömmar sin role och smickras af att i tysthet blifva känd af en och annan, för hvad man verkligen är. Huru mången qvinna har ej skrutit af sin vanheder och högligen förargats, om den ej varit känd! Huru mången fin karl har ej berömt sig af sina hemliga vanarter! Så måtte det vara på masqueraderna; önskade alla verkligen dölja sig, så vore pragten ändamålslös. Under det lotsade begäret att vara okänd måste således ligga en hemlig harm, i fall man